

**Voice
Albania**
**Florent
Abrashi**

Tour
de Culture

19.09.2015

WWW.CHWB.ORG/KOSOVO

 [TOUR DE CULTURE KOSOVO](https://www.facebook.com/TOURDEKULTUREKOSOVO)

TOUR
de Culture

The logo consists of the word "TOUR" in a large, bold, black, sans-serif font. The letter "O" is replaced by a detailed illustration of a bicycle wheel with spokes. Below "TOUR" is the phrase "de Culture" in a smaller, black, cursive script font. A small, solid yellow circle is positioned between the "O" and the "de", partially overlapping the bottom of the "O".

TOUR DE CULTURE është i vetmi aktivitet kulturor çiklistik jo-garues dhe rekreativ në Kosovë i HAPUR PËR TË GJITHË, profesionistë e amatorë, të rinj e të moshuar, femra e meshkuj.

Turi promovon trashëgiminë kulturore, transportin e jo-motorizuar për një lëvizshmëri më efektive për të gjithë dhe mbrojtjen e mjedisit.

Ai ka lindur në vitin 2008 si rezultat i sinergjive të parimeve që rrjedhin nga Ditët e Trashëgimisë Evropiane dhe Java Evropiane e Lëvizshmërisë që festohen gjatë muajit shtator në Evropë.

Kjo ngjarje, që organizohet për të tetin vit me radhë, tenton të zbulojë çdo vit një cep të Kosovës, duke u shndërruar kështu në një aktivitet tradicional për shoqërinë kosovare.

Këtë vit, turi do të mbahet në regjionin e Mitrovicës më 19 Shtator 2015, të shtunën dhe do të përfshijë vizita në lokalitete të ndryshme të trashëgimisë kulturore dhe industriale të këtij regjioni.

START-i nga fshati Boletin është në ora 10:00 dhe përfshin një gjatësi prej 18 km deri në fshatin Stan Tërg. Rruga është lehtësisht e përshkueshme, e asfaltuar, me pjerrësi të lehtë dhe e përballueshme për të gjithë pjesëmarrësit. FINISH-i i aktivitetit parashihet të jetë rreth orës 17:00. Pas START-it do të ketë vend-ndalje të parashikuara me agjendë, me qëllim që pjesëmarrësit të pushojnë dhe shërbehen me ujë dhe ushqim.

Element tjetër që do ta karakterizojë turin e këtij viti është ngritja e zërit kundër mungesës së shenjëzimit të lokaliteteve të trashëgimisë kulturore në Kosovë. Kjo çështje nuk është trajtuar gati fare nga institucionet qendrore vendore dhe si reagim ndaj kësaj, në shenjë pakënaqësie, pjesëmarrësit do bëjnë vendosjen e disa shenjave gjatë rrugëtimit të tyre me biçikleta.

NE NGASIM BIÇIKLETË PËR...

Promovimin e trashëgimisë sonë të përbashkët natyrore dhe kulturore

- mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe të diversitetit kulturor në të gjitha nivelet e shoqërisë
- promovimin e trashëgimisë kulturore si mjet për bashkëjetesë dhe dialog në mes të komuniteteve
- zbulimin e potencialeve për zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm kulturor

Promovimin e transportit të jo-motorizuar për një lëvizshmëri më efektive për të gjithë

- ndërgjegjësimin e qytetarëve dhe të vendimmarrësve për rëndësinë e rrugëve të sigurta dhe të drejtimeve të transportit të jo-motorizuar
- promovimin e një stili të shëndetshëm të jetës dhe të rrugëve të sigurta për shfrytëzuesit e transportit të jomotorizuar
- fuqizimin e pjesëmarrjes së grave, të rinisë, të moshuarve, fëmijëve dhe të personave me aftësi të kufizuara

Promovimin e mbrojtjes së mjedisit

- vendosjen e të drejtave të njerëzve dhe të natyrës mbi të drejtat e ndotësve
- parandalimin e degradimit të tokës, ujit, bimësisë dhe ajrit
- promovimin e një lëvizjeje të përbashkët globale për një ardhmëri të sigurt klimatike dhe sigurimi i shfrytëzimit të qëndrueshëm të burimeve pa degraduar natyrën

TOUR DE CULTURE je jedini kulturni netakmičarski rekreativni biciklistički događaj na Kosovu, **OTVOREN ZA SVE**, profesionalce i amatere, mlade i starije, žene i muškarce.

Tura promovira kulturnu baštinu, nemotorizovan prevoz za efikasnije kretanje svih nas i čuvanje životne sredine.

Ona je rođena 2008. godine kao rezultat sinergije koje proističu iz principa Dana Evropske baštine i Evropske nedelje mobilnosti, koje se obeležavaju tokom septembra u Evropi.

Ovaj događaj, koji se održava osmu godinu zaredom, svake godine teži da otkrije novi ugao Kosova, pretvarajući se tako u jedan tradicionalni događaj za kosovsko društvo.

Ove godine, tura će se održati u regionu Mitrovica, 19 Septembra 2015, u subotu i uključivaće posete različitim lokalitetima kulturne i industrijske baštine ove regije.

START iz sela Boljetin je u 10:00 sati i obuhvata dužinu od 18 km do sela Stari Trg. Put je lagan, asfaltovan, sa laganim nagibom pristupačan za sve učesnike. Predviđa se da FINISH aktiviteta bude oko 17:00 sati. Nakon START-a predviđena su mesta agendom za zaustavljanje, u cilju da se učesnici odmore i osveže vodom i hranom.

Jedan drugi element koji će okarakterisati ovogodišnju turu jeste podizanje glasa u vezi oznaka lokaliteta kulturne baštine na Kosovu. Ovo pitanje gotovo da nije uopšte tretirano od strane institucija centralnog nivoa i kao reakcija na to, u znak nezadovoljstva, učesnici će postaviti nekoliko znakova u toku svoje biciklističke ture.

MI VOZIMO BICIKL ZA...

Promovisanje našeg zajedničkog prirodnog i kulturnog nasleđa

- zaštitu kulturnog nasleđa i kulturne raznolikosti na svim nivoima društva
- promociju kulturnog nasleđa kao sredstva suživota i dijaloga između zajednica
- otkrivanje potencijala za razvoj održivog kulturnog turizma

Promovisanje nemotorizovanog prevoza za efikasniju mobilnost svih nas

- podizanje svesti među građanima i donosiocima odluka o važnosti bezbednijih puteva i pravaca nemotorizovanog saobraćaja
- promovisanje zdravijeg načina života i bezbednijih puteva za korisnike nemotorizovanog prevoza
- osnaživanje učešća žena, mladih, starih, dece i osoba sa invaliditetom

Promovisanje zaštite životne sredine

- stavljanje prava ljudi i prirode iznad prava zagađivača
- sprečavanje degradacije zemljišta, vode, vegetacije i vazduha
- promovisanje zajedničkog globalnog pokreta za bezbedniju klimatsku budućnost i obezbeđenje održivog korišćenja resursa bez degradiranja životne sredine

TOUR DE CULTURE is the only cultural non-competitive cycling and recreational activity in Kosovo OPEN TO ALL, professionals and amateurs, the young and the old, men and women.

The tour promotes cultural heritage, non-motorized transport for more efficient mobility for all and environmental protection.

It began in 2008 as a result of synergies arising from the principles of the European Heritage Days and the European Mobility Week, marked during September in Europe.

This event, organized consecutive for the eighth year, every year tends to reveal a corner of Kosovo, by turning into a traditional activity for Kosovo society.

This year, the tour will be held in the region of Mitrovica, on Saturday, 19th of September, 2015, and will include visits to different sites of cultural and industrial heritage of the region.

The tour shall START at 10:00 hrs from Boletin village and encompasses a distance of 18 km up to Stan Tërg village. The route is easily traversed, paved, slightly sloped and passable for all participants. The event is anticipated to FINISH at around 17:00 hrs. After the START, several stops are foreseen in the agenda, so that participants can relax, have water and food.

Another element that will characterize this year's tour is raising the voice against the lack of signage in cultural heritage sites of Kosovo. This issue has almost not been addressed at all by the central and local institutions, thus responding to this, in a sign of discontent, participants will put some signs during their cycling way.

WE CYCLE FOR:

Promotion of our common natural and cultural heritage

- protection of cultural heritage and cultural diversity at all levels of society
- promotion of cultural heritage as a tool of coexistence and dialogue between communities
- discovering potentials for the development of sustainable cultural tourism

Promotion of non-motorized transport for more efficient mobility for all

- awareness among citizens and decision makers about the importance of safer roads and non-motorized transport itineraries
- promotion of healthier lifestyle and safer roads for non-motorized transport users
- strengthening participation of women, youth, the elderly, children and people with disabilities

Promotion of environmental protection

- putting the rights of people and nature over the rights of polluters
- prevent degradation of land, water, vegetation and air
- promotion of joint global movement to a safer climate future and ensure sustainable use of resources without degrading the environment

KUSHTET E PJESËMARRJES

Pjesëmarrja në Tour de Culture është **FALAS**. Regjistrimi i pjesëmarrësve është i obliguar dhe do të bëhet përmes aplikacionit online në www.chwb.org/kosovo. Afati i fundit i regjistrimit është të premtën më 18/09/2015 në ora 11:00.

Transporti për në fshatin Boletin, nga ku do të bëhet nisja, është i siguruar nga organizatorët. Nisja e autobusëve do të bëhet prej stacioneve të autobusëve nga 7 qytetet kryesore të Kosovës dhe atë nga: Prishtina në ora 08:00; nga Peja, Gjakova, Prizreni, Ferizaj, Gjilani në ora 07:30 dhe Mitrovica në ora 08:30. Ju lutemi që të jeni së paku 15 minuta para terminit në stacionin e autobusit të qytetit tuaj. Kthimi nga fshati Stan Tërg, si stacioni i fundit i turit, për në qytetet fillestare do të bëhet në fund të turit dhe me autobusë të njëjtë.

Në mënyrë që të arrihen qëllimet e projektit, inkurajojmë pjesëmarrjen e grupeve të prindërve me fëmijë si dhe të mësuesve me nxënës. Për shkaqe sigurie, fëmijët nën moshën 14 vjeçare nuk do të lejohen të marrin pjesë pa përkujdesje nga prindi, kujdestari apo mësuesi.

Pjesëmarrësit duhet ti marrin biçikletat dhe helmetat e tyre personale të cilat transportohen me autobusë dhe kamionë përcjellës nga qytetet e tyre. Kushdo që nuk posedon biçikletë personale do të ketë mundësinë e marrjes me qira për një shumë simbolike prej €10 dhe atë në Boletin në START. Rezervimi i biçikletave me qira kryhet gjatë procesit të regjistrimit online.

USLOVI UČEŠĆA

Učesće na Tour de Culture je **BESPLATNO**. Registracija učesnika je obavezna i vršiče se putem online aplikacije na www.chwb.org/kosovo. Poslednji rok za registraciju je petak 18/09/2015 u 11:00 sati.

Prevoz za selo Boletin, odakle je će biti start ture, osiguran je od strane organizatora. Polazak autobusa biće sa autobuskih stanica iz 7 najvećih gradova na Kosovu i to iz: Prištine u 08:00 sati; Peći, Đakovice, Prizrena, Uroševca, Gnjilana u 07:30 sati i Mitrovica u 08:30 sati. Molimo vas da budete najmanje 15 minuta pre termina na autobuskoj stanici vašeg grada. Povratk od sela Stari Trg, kao konačne stanice tura, u početne gradove, biće na kraju aktivnosti istim autobusima.

U cilju ostvarivanja svih ciljeva projekta, podstičemo učestvovanje grupa roditelja sa decom i nastavnika sa učenicima. Iz sigurnosnih razloga, deca ispod 14 godina biće onemogućena da učestvuju bez pratnje roditelja, staratelja ili nastavnika.

Učesnici trebaju uzeti svoje lične bicikle i kacige koji će biti transportovani pratećim autobusima i kamionima iz svojih gradova. Svakome ko ne poseduje lični bicikl biće omoguđeno iznajmljivanje istog za simboličnu cenu od 10 € i to kod STARTA u Boletinu. Rezervacija bicikala za iznajmljivanje vršiče se prilikom procesa online registracije.

TERMS OF PARTICIPATION

Participation in Tour de Culture is **FREE**. The registration of participants is mandatory and will be done through online application in www.chwb.org/kosovo. Deadline for registration is Friday 18/09/2015, 11:00 hrs.

Transport to Boletin village, which is the starting point of the event, shall be provided by the organizers. Departure of buses shall be from bus stations of 7 major cities of Kosovo: from Prishtina at 08:00 hrs, from Peja, Gjakova, Prizren, Ferizaj, Gjilan at 07:30 hrs and from Mitrovica at 08:30 hrs. Please arrive at least 15 minutes before your departure time at the bus station of your city. Return from Stan Tërg village, as the final station of the tour, back to the initial cities will be provided with the same buses at the end of the event.

In order to achieve the project objectives, we encourage the attendance of groups of parents with their children and teachers with their pupils. For safety reasons, children under 14 will not be allowed to participate without the presence of a parent, guardian or teacher.

Participants should take their personal bicycles and helmets, which will be transported in buses and accompanying trucks from their cities. Anyone who does not possess personal bike will have the opportunity to rent a bike for a nominal price of €10 at the START point in Boletin. The reservation of rental bicycles is done online during the registration process.

Përcjellja policore në fillim dhe fund të turit, dy auto-ambulanca në shërbim të pjesëmarrësve në rast nevoje si dhe mekanikët e biçikletave do të na shoqërojnë përgjatë gjithë turit.

Kërkojmë durim dhe mirëkuptim nga të gjithë pjesëmarrësit, duke e marrë parasysh që pjesëmarrësit e turit janë të moshave, gjinive dhe përgaditjeve të ndryshme fizike.

Në rast se dëshironi të jeni pjesë e turit por nuk keni mundësi të ngisni biçikletë apo nëse gjatë rrugëtimit ndiheni të lodhur dhe nuk mund të vazhdoni tutje, në fund të kolonës do të keni në dispozicionin tuaj një autobus shtesë i cili do t'ju dërgojë në vend-ndaljen e radhës. Pra, prisni autobusin në fund të turit dhe bashkangjituni.

Përpos ofrimit të ndihmës së shpejtë, në rast nevoje, organizatorët nuk marrin përgjegjësi për sigurimin e përgjithshëm shëndetësor. Ju duhet të kujdeseni për pajisjet, shëndetin dhe logjistikën tuaj në çdo kohë. Pra, pjesëmarrja juaj është plotësisht në përgjegjësinë tuaj!

Lusim të gjithë pjesëmarrësit që t'i përcjellin të gjitha këshillat e organizatorëve dhe të policisë në mënyrë që të sigurohet mbarëvajtja e këtij aktiviteti.

Për çdo informatë shtesë (para dhe gjatë turit) mund të kërkonin ndihmën e vullnetarëve tanë por edhe të na kontaktoni përmes Facebook faqes Tour de Culture Kosovo dhe telefonat: +38138754866, +37744268952 dhe +38649372639.

Policiska pratnja na čelu i na kraju ture, dvoje ambulantanhi kola u slučaju potrebe, kao i serviseri bicikala, pratiće nas tokom cele ture.

Očekujemo strpljenje i razumevanje od strane svih učesnika, imajući u vidu da su učesnici različitog uzrasta, pola i fizičke spremne.

U slučaju da želite biti deo ture, a niste u mogućnosti da vozite bicikl ili se osećate umornim i nemožete da nastavite dalje, na kraju kolone će biti dodatni autobus na vašem raspolaganju, koji će vas odvesti na sledeće mesto zaustavljanja. Dakle čekajte autobus na kraju kolone i pridružite se.

Osim pružanja prve pomoći u slučaju potrebe, organizator ne preuzima odgovornost za obezbeđivanje celokupnog zdravstvenog osiguranja. Vi morate sami da se brinete oko svoje opreme, zdravlja i logistike u svakom trenutku. Dakle, vaše učešće je isključivo na vašu odgovornost!

Molimo sve učesnike da prate sve savete organizatora i policije kako bi se osiguralo uspešan tok ove aktivnosti.

Za sve dodatne informacije (pre i u toku ture) možete tražiti pomoć naših volontera i kontaktirati nas putem Facebook stranice Tour de Culture Kosovo i telefona: +38138754866, +37744268952 i +38649372639.

Police will escort the forefront and the rear of the tour, two ambulance vehicles in service of participants in case of need, and bike mechanics will accompany throughout the tour.

We kindly ask for patience and understanding by all participants, given that the tour participants are of different ages, sexes and physical conditions.

If you want to be part of the tour but unable to ride a bicycle or whether you feel tired during the tour and cannot continue on, an extra bus at the trail of the tour is at your disposal, which will take you to the next stopping-place. So wait for the bus at the rear of the tour and jump in.

Apart from providing first aid if needed, the organizers do not take responsibility for ensuring overall health insurance. You have to take care of equipment, logistics and your health at all the time. Therefore, your participation is your personal responsibility!

We kindly ask participants to follow all advices given by the organizers and the police in order to ensure the successful progress of this activity.

For any additional information (before and during the tour) you can seek the help of our volunteers but also contact us through Facebook page Tour de Culture Kosovo and telephone numbers: +38138754866, +37744268952 and +38649372639.

Tour de Culture

1km

- START**
 - vizitë me udhërrëfyes - obilazak sa vodičem - guided tour
 - toalet - toilet - toilet
 - ekspozitë - izložba - exhibition
 - pakot me ushqim - paketi sa hranom - food packages
 - muzikë - muzika - music
 - mekaniku i biçikletave - serviser bicikala - bike mechanic
 - biçikletat me qira - bicikli za iznajmljivanje - bicycles for rent
 - ujë - voda - water
 - koktej - koktel - finger food
- STOP 1**
 - toalet - toilet - toilet
 - koktej - koktel - finger food
 - mekaniku i biçikletave - serviser bicikala - bike mechanic
 - ujë - voda - water
- STOP 2**
 - mekaniku i biçikletave - serviser bicikala - bike mechanic
 - ujë - voda - water
- STOP 3**
 - vizitë me udhërrëfyes - obilazak sa vodičem - guided tour
 - mekaniku i biçikletave - serviser bicikala - bike mechanic
 - ujë - voda - water
- FINISH**
 - toalet - toilet - toilet
 - ekspozitë - izložba - exhibition
 - muzikë e gjallë - živa muzika - live music
 - ujë - voda - water
 - mekaniku i biçikletave - serviser bicikala - bike mechanic
 - autobusët për kthim - autobusi za povratak - return buses

Kompleksi i ndërtesave të Isë Boletinit

Komuna: **Zvečan**
 Fshati: **Boletin**
 Periudha: **Osmane**
 Shekulli: **XIX**
 Statusi: **Nën mbrojtje të përkohshme**

Kompleksi i kullave të Boletinëve gjendet në fshatin Boletin, në komunën e Zvečanit. Kullat si vendbanim i fortifikuar familjar i Boletinëve - u ngritën në fund të shek. XIX. Kullat e Isa Boletinit u shkatërruan tri herë përgjatë viteve 1830 – 1832, 1892, 1895 si dhe dy herë gjatë dekadës së parë të shek. XX, në vitin 1908 dhe 1912. Kompleksi i kullave ishte në funksion të vendbanimit të fortifikuar familjar. Kompleksi shtrihet në një terren me konfiguracion mjaft dinamik dhe joshës. Ana perëndimore e kompleksit ishte e rrethuar me mure mbrojtëse, në një terren mjaft të rrëpirët. Mungesa e murit lindor rrethues mund të shpjegohet nga arsyeja e thjeshtë se kjo pjesë e kompleksit ishte në një pjerrtësi të theksuar dhe e përshtatshme për vrojtim. Oborri i objektit është i rrethuar me mur të punuar nga gurët e gdhendur, me frënxhi si dhe me një oxhak në mur. Kompleksi përbëhet prej dy hyrjeve: Për mysafirët e jashtëm përdorej hyrja kryesore dhe tjetra është hyrja ekonomike që shpiente në oborrin ekonomik. Qasja në kompleks është mjaft interesante për shkak të organizimit të përmbajtjeve dhe ndarjes fizike të oborrit në mes këtyre dy objekteve qendrore). Në platonë e brendshme të mureve

Kompleks zgrada Ise Boljetinija

Opština: **Zvečan**
 Selo: **Boljetin**
 Period: **Osmanski**
 Vek: **XIX**
 Status: **Pod privremenom zaštitom**

Kompleks kula porodice Boljetini nalazi se u selu Boljetin, u opštini Zvečan. Kule su, kao utvrđeno porodično naselje Boljetinijevih, podignute krajem XIX veka. Kule Ise Boljetinija su uništavane tri puta u periodu 1830.-1832., 1892. i 1895. godine, kao i dva puta u prvoj dekadi XX veka, 1908. i 1912. godine. Kompleks kula je imao funkciju utvrđenog porodičnog naselja. Kompleks leži na terenu veoma dinamične i privlačne konfiguracije. Zapadna strana kompleksa je ograđena odbrambenim zidovima, na veoma strmom terenu. Nepostojanje istočnog ogradnog zida može se objasniti prostim razlogom da se ovaj deo kompleksa nalazi na izraženoj strmini pogodnoj za osmatranje. Dvorište objekta je ograđeno zidom sažidanim od klesanog kamena sa puškarnicom i odžakom na zidu. Kompleks sadrži dva ulaza: glavni, koji se koristio kao ulaz za goste, i sporedni, za članove domaćinstva koji je vodio do dvorišta domaćinstva. Pristup kompleksu je veoma interesantan zbog organizacije sadržaja i slobodne koncepcije objekata (postoje tragovi fizičke podele dvorišta između ova dva centralna objekta). Na unutrašnjem platou bedema podignute su kule: „Gostinska soba za

The complex of Isa Boletini

Municipality: **Zvečan**
 City/Village: **Boletin**
 Period: **Ottoman**
 Century: **19th**
 Status: **Under temporary protection**

The complex of Boletini Kulla (vernacular houses) is located in the Boletin Village, in the Municipality of Zvečan. Kulla, as a fortified family settlement of the Boletini family, were constructed by the end of the 19th century. Isa Boletini's Kulla were destroyed three times, in 1830 – 1832, 1892, 1895, and twice during the first decade of the 20th century, precisely in 1908 and 1912. The Kulla Complex was used as a fortified family dwelling. The Complex is built on a dynamic and attractive relief. The western side of the complex was circumscribed by protective walls, in a very steep terrain. The lack of the eastern wall may be explained easily with the fact that this part of the complex was built on a very steep hill, very suitable for observation. The yard is circumscribed by carved stone wall, turrets and in-wall fireplace. The complex is made of two entries, the main gate for the external guests, and the other, and a commercial entry to the commercial yard. The access to the complex is pretty interesting, due to the organization of uses and conception of buildings (there are traces of a physical division between the main buildings). On the

rrethuese ishin të ngritura kullat: “Oda e Burrave” dhe “Shtëpia e Zjarrit”. Në oborrin e shkollës së tanishme ndodheshin objektet tjera përcjellëse (hambari, koshi, stalla e lopëve etj.) të kompleksit në fjalë e që tani ato nuk ekzistojnë më. Kulla “Shtëpia e Zjarrit” paraqitet në gjendje burimore, me kullm tre uJOR dhe e mbuluar me tjegulla tradicionale-qeremidhe. Baza e kullës është katrore. Muret janë masive prej gurit. Përdhësa ka dy hyrje njëra përballë tjetrës. Hyrja kryesore ka shërbyer për komunikim me kullën “Oda e Burrave” kurse ajo ekonomike me objektet sekondare. Ekzistojnë dy lloje të hapjeve: dritaret e gurit që kanë vetëm harkun e brendshëm, dhe frenxhitë e rrumbullakëta me prerje të konit të cinguar. Dyshekllekë në fasadën perëndimore ka hapje të vogla të formuara në një bllok masiv si dhe dy dritare në fasadën jugore. Kati përbëhet prej katër kthinave, tri prej tyre janë dhoma fjetjeje, ku secila nga ato ka oxhakun e vet, kurse kthina e katërt është kthina e divanhanes. Në divanhane është edhe dyshekllekë (galeria e gurit), abdes – hanja dhe tualeti i cili nga muri verior del ancak. Konstruksioni meskatësh, ai i kulmit si dhe shkallët janë nga druri. Konstruksioni meskatësh i katit të përdhësës është krijuar ashtu që trau kryesor, i cili mbështetet në shtyllën prej druri të mbështetur në një bllok guri, shtrihet në aksin lindje – perëndim dhe trarët sekondare në pozitë tërthore renditen paralel njëra me tjetrën. E njëjta zgjidhje është edhe në konstruksionin meskatësh të katit të parë, por me renditje të kundërt. Nga kulla “Oda e Burrave” sot kanë mbetur vetëm rrënojat. Struktura e muratimit është e rregullt me përdorim të blloqeve të latuara prej gurit. Edhe

muškarce (oda)” i „Kuča sa odžakom”. U dvorištu sadašnje škole nalazili su se ostali prateći objekti (ambar, spremište, štala za stoku, itd.) pomenu-tog kompleksa koji više ne postoje. Kula „Kuča sa odžakom” je i dalje u autentičnom stanju, sa trovodnim krovom pokrivenim tradicionalnim crepom – čeramidom. Osnova kule je kvadratna. Zidovi su masivni sažidani od kamena. U prizemlju se nalaze dva ulaza jedan preko puta drugog. Glavni ulaz je služio za komunikaciju sa kulom „Gostinskom sobom za muškarce”, dok je ulaz za domačinstvo služio za komunikaciju sa sekundarnim objektima. Postoje dve vrste otvora: prozori od kamena koji imaju samo unutrašnji luk i okrugle puškarнице sa presekom zarubljene kupe. Dušekluk (kamena galerija) na zapadnoj fasadi ima male otvore formirane u jedan masivan blok, kao i dva prozora na južnoj fasadi. Na spratu se nalaze četiri prostorije, od kojih su tri spavaće sobe, svaka sa svojim odžakom, a četvrta prostorija je divanhana. Na divanhani se nalaze i dušekluk, abdesthana (kupaćilo) i toalet koje je izbočeno na severnom zidu. Međuspratna i krovna konstrukcija, te stepenište su od drveta. Međuspratna konstrukcija prizemlja formirana je tako što se glavna greda, koja se oslanja na drveni stub poduprt kamenim blokom, prostire u pravcu istok – zapad, a sekundarne grede, poprečno raspoređene, su paralelne jedna sa drugom. Isto rešenje imamo i u među-spratnoj konstrukciji prvog sprata, ali sa obrnutim rasporedom. Od kule „Gostinske sobe za muškarce” danas su ostale samo ruševine. Zidna struktura je pravilna, a koristili su se klesani kameni blokovi. Iako je u

internal plateau of the circumscribing walls, two Kulla were built: “Men’s Chamber” and the “Fireplace house”. The current school building also featured other auxiliary buildings (granary, corn crib, cattle stall, etc.), which do not exist anymore. The “Fireplace” Kulla is preserved in its original structure, with a pitched roof in three sides, covered by traditional hollow roof tiles. The plan of the building is rectangular. The massive walls are built by stone. The ground floor has two entrances, opposite to each other. The main gate was used to access the “Men’s Chamber”, while the economic entrance was used to access commercial premises. There are two types of openings: stone windows, with only internal arches, and cut-cone shaped round turrets. The gallery in the western façade has minor openings in a massive block, and two windows in the southern façade. The first floor is made of four chambers, three of them are used for sleeping, and each has its own fireplace, whereas the fourth chamber is the hall area (divanhane). The hall also features the stone gallery (dushekllek), a bath room and a toilet, which is a console of the northern wall. The floor, roof and staircase construction are made of timber. The ground floor slab is constructed in such a way that the main beam, supported in a timber column, which is supported in a stone block, lies in the east-west axis, while the secondary beams are transversally put in parallel. The same solution is used for the first story floor construction, but in reverse order. Today there are only ruins

pse e rrënuar në masë të madhe, vërehet hyrja në pjesën lindore dhe pozita e shkallëve po në të njëjtën anë (shkallët e brendshme njëkrahëshe). Përdhësja është një hapësinore. Në këtë hapësinë vërehen dy frenxhi të formës katërkëndëshe, kështu vijmë në konstatim se kjo hapësinë ka qenë pothuajse e mbyllur me disa vrimëza të cilat kanë pasur rolin e ajrosjes së përdhësës. Kulla "Shtëpia e Zjarrit" paraqitet në gjendje burimore. Oda e burrave është e rrënuar, në mes të Luftës së I dhe II Botërore dhe kulla "Shtëpia e Zjarrit", u konservuan dhe u restauruan gjatë vitit 2003 – 2004. Nyjet sanitare në kompleks nuk janë të kohës, pasi që u ndërtuan kur kulla "Shtëpia e zjarrit", u shndërrua në qendër të edukimit dhe arsimit të banorëve përreth, në fillim të shekullit XX. Kompleksi dikur e rrënuar, në mes të Luftës së I dhe II Botërore dhe kulla "Shtëpia e Zjarrit", u konservuan dhe u restauruan gjatë vitit 2003 – 2004. Nyjet sanitare në kompleks nuk janë të kohës, pasi që u ndërtuan kur kulla "Shtëpia e zjarrit", u shndërrua në qendër të edukimit dhe arsimit të banorëve përreth, në fillim të shekullit XX. Kompleksi është në pronësi shtetërore, andaj gjatë një periudhe kohore (shek. XX), ky kompleks në mungesë të objektit shkollor shërbeu si shkollë fillore, ndërsa në pjesën ekonomike të kompleksit u ndërtua objekti i shkollës së re. Sot, kompleksi i kullave është duke u shfrytëzuar si shtëpi – muze me vlera të veçanta kulturo – historike për figurën e shquar të Isa Boletinit.

velikoj meri uništen, uočljiv je ulaz u istočnom delu i položaj stepeništa na toj istoj strani (unutrašnje jednokrilno stepenište). U prizemlju je jedna prostorija. U ovom prostoru se uočavaju dve puškarнице četvorougaoznog oblika, tako da dolazimo do zaključka da je ovaj prostor bio takoreći zatvoren i da je imao samo nekoliko otvora koji su služili za ventilaciju prizemlja. Kula "Kuća sa odžakom" se predstavlja u izvornom obliku. Gostinska soba za muškarce, srušena u periodu između Prvog i Drugog svetskog rata, i kula „Kuća sa odžakom“ su konzervirane i restaurirane u periodu 2003 – 2004. Sanitarni čvorovi u kompleksu nisu savremeni, jer su izgrađeni kad je kula „Kuća sa odžakom“ postala obrazovno-edukativni centar meštana početkom XX veka. Kompleks je u vlasništvu države, i u nedostatku školskog objekta određeni vremenski period (XX vek) je služio kao osnovna škola, dok je u delu domaćinstva kompleksa izgrađen objekat nove škole. Danas kompleks kula ima svrhu muzej-kuće sa posebnim kulturno-istorijskim vrednostima o istaknutoj ličnosti Isi Boletiniju.

of the "Men's Chamber". The structure of walls is regular, built by cut stones. Although largely ruined, the entry to the eastern part and the staircase (one-direction staircase) in the same side are visible. The ground floor has only one chamber. On this side, there are two rectangular shaped turrets, thereby leading to the conclusion that this area was almost airtight, with minor holes served for ventilation of the ground floor. The "Fireplace room" is preserved in its original form. The Men's Chamber, demolished during the First and Second World War, and the "Fireplace room" were conserved and restored during 2003 and 2004. The sanitary facilities are not of the same period, because they were added when the "Fireplace room" was converted into an educational facility for the residents by the early 20th century. The complex is owned by the state, and for some time (20th century), the building was used a primary school, while in the economic area was built the new school. Today, the Complex of Kulla is adapted into a Museum with important cultural and historical items belonging to the prominent figure of Isa Boletini.

Manastiri i Sokolicës

Komuna: **Zvečan**

Fshati: **Boletin**

Periudha: **Mesjetë e hershme**

Shekulli: **XIV**

Statusi: **Nën mbrojtje të përkohshme**

Manastiri i Sokolicës gjendet në shpatet e kodrës së Sokolicës, 10 km në lindje të Zveçanit, në afërsi të Mitrovicës. Manastir i Sokolicës i është dedikuar për nderin e Virgjëreshës së Shenjtë. Supozohet se kishën e manastirit e ka ndërtuar në periudhën midis shekullit XIV dhe XV e ka ndërtuar Musa /dhëndri i Car Llazarit dhe babai i vëllezërve Musiq, themeluesit të manastirit Nova Pavlica / në mirënjohje ndaj Zotit për burimin e ujit me veti shëruese çudibërëse në afërsi të kishës së manastirit. Pothuajse asgjë nuk është e njohur për historinë e kësaj kisha. Të gjitha ndërtesat ekzistuese, përveç kishës së manastirit, i përkasin kohës së re. Në fillim të shekullit 20 në manastir ka vepruar shkolla, ndërkaq kisha ka shërbyer si kishë famullitare. Punët e Konservimit rreth restaurimit të arkitekturës janë zhvilluar në vitin 1995./1996. Konaku i ri është ndërtuar në vitet e tetëdhjeta të shekullit 20. Në manastir gjendet skulptura e punuar nga mermeri ku shihet figura e Virgjëreshës me Krishtin në madhësi 106 x 67,50 cm nga të viteve 1312-1316, e cila është sjellë nga manastiri i Banjës, në mënyrë që të ruhet nga dëmet turke. Kulti i Virgjëreshës nga manastiri Sokolicës që nga moti është shumë i respektuar në mesin e popullatës, pavarësisht nga feja. Sot, zona përreth manastirit është e banuar me popullsi ekskluzivisht shqiptare. familja e fundit serb u shpërngul në vitin 1967t. Nga viti 1956 Manastiri i Sokolicës është manastir i femrave. Sot ai është i njohur si një qendër e rëndësishme e pikturës së ikonografisë dhe afreskave.

Manastir Sokolica

Municipality: **Zvečan**

Village: **Boljetin**

Period: **rani srednji vek**

Vek: **XIV**

Status: **Pod privremenom zaštitom**

Manastir Sokolica se nalazi na obroncima brda Sokolica, 10 km istočno od Zvečana, u blizini Mitrovice. Manastir Sokolica posvećen je časti Presvete Bogorodice. Pretpostavlja se da je manastirsku crkvu, u periodu između XIV i XV veka, sagradio Musa, zet Cara Lazara i otac braće Musiq, zadužbinara manastira Nova Pavlica, iz zahvalnosti Bogu za izvor čudotvorne i lekovite vode u neposrednoj blizini manastirske crkve. Skoro ništa drugo nije poznato o istoriji ove svetinje. Sve postojeće građevine, osim manastirske crkve, su novijeg vremena. Početkom XX veka u manastiru je radila i škola, a crkva je služila kao parohijski hram. Konzervatorski i radovi na obnavljanju arhitekture su sprovedeni 1995 - 1996. godine. Novi konak manastira izgrađen je osamdesetih godina XX veka. U manastiru se nalazi mermerna skulptura Bogorodice sa Hristom veličine 106 x 67,50 cm, koja je tu doneta iz manastira Banjjska da bi se sačuvala od uništenja Turaka. Kult Bogorodice iz manastira Sokolice je oduvek uveliko poštovan među stanovništvom, bez obzira na veroispovest. Danas je područje oko manastira naseljeno isključivo albanskim stanovništvom. Poslednja srpska porodica se odatve odselila 1967. godine. Od 1956. godine manastir Sokolica je ženski manastir. Danas je manastir poznat kao važno središte ikonografije i fresaka.

The Monastery of Sokolica

Opština: **Zvečan**

Selo: **Boljetin**

Period: **Early Medieval**

Century: **14th**

Status: **Under temporary protection**

The Monastery of Sokolica is located in the Sokolica hill, 10 km from Zvečan, close to Mitrovica. The monastery was built in the honour of the Saint Virgin. It is supposed that the church of the monastery was built between the 14th and 15th centuries by Musa, the son-in-law of Tzar Lazar and the father of Musiq brothers, founders of the Nova Pavlica Monastery, in the honour of God, for the medical water spring, with miraculous self-healing properties, situated close to the church of the Monastery. Almost nothing is known for the history of this church. All existing buildings, apart from the Monastery church, belong to newer times. In the beginning of the 20th century, the Monastery functioned as a school, while the church was used as a parish church. Conservation works were undertaken during 1995-1996. The new dormitory was built in the 80s of the 20th century. The Monastery features a marble sculpture, with the figure of the Virgin Mary with the Christ, with a size of 106 x 67, 50 cm, brought from the Banja Monastery, to be saved from the Turkish attacks. The Virgin Mary cult in the Sokolica Monastery is very much respected by the population, regardless of their confession. Today, the area around the Monastery is largely inhabited by Albanians. The last Serbian family moved away in 1967. Since 1956, the Sokolica Monastery is a female monastery. Today, it is known as an important centre of iconography and frescoes.

Hamami i qytetit

Komuna: **Mitrovicë**
 Periudha: **Osmane**
 Shekulli: **XVIII**
 Statusi: **Nën mbrojtje të përkohshme**

Hamami i qytetit gjendet në Bulevardin Shemsi Ahmeti pa numër, ish bërthama e vjetër e qytetit aty pranë objekteve të tjera të cilat kanë përbërë dikur qendrën e qytetit. Hamami i qytetit u ndërtua në fund të shek. XVIII. Hamamin, sipas të dhënave të ish pronarëve të objektit, e ndërtuan Sylejman Pasha Berisha dhe nipi i tij (djali i vëllait), Zejnullah Beg Berisha. Ndërtimi i objektit zgjati dy vite. Hamami i qytetit është njëri ndër objektet më të ruajtura të periudhës osmane, karakteristike për objektet publike të tipit sanitar "tek". Hamami kreu funksionin e vet për çka edhe ishte ndërtuar deri në maj të vitit 1959. Kompozicioni arkitektonik i hamamit të qytetit, me një shprehje specifike, përkundër objekteve tjera publike dhe sociale të cilat janë të mbuluara me një kupolë si xhamitë, teqet, bezistanët etj., ka disa kupola të vogla dhe qemeret e tij të cilat me madhësitë e veta të brendshme funksionale shprehin ritëm të një proporcioni. Ky ritëm i mbulimit horizontal i kundërvehet këtij kubusi nga gurët e ftohtë (pa hapje-pjesa e ftohtë dhe e vaktë), ashtu që në arkitekturë fitohet një karakter i kompozicionit arkitektonik me një shprehje skulpturale. Hamami i qytetit gjendet në një kompleks arkitektonik që dikur ishte i rrethuar me objektet dhe zgjedhjet hapësirore të arkitekturës ambientale. Para dhe pas objektit të hamamit të qytetit gjendet oborri i formëzuar dhe i kultivuar me gjelbërim të lartë dhe të ulët. Nga ana lindore dhe perëndimore, objektin e hamamit e përkufizojnë objektet fqinje të banimit dhe afarizmit

Gradski hamam

Opština: **Mitrovica**
 Period: **Otomanski**
 Vek: **XVIII**
 Status: **Pod privremenom zaštitom**

Gradski hamam nalazi se u ulici "Šemsi Ahmeti" bez broja, i predstavlja staro jezgro grada, pored ostalih objekata koji su nekada činili centar grada. Gradski hamam je izgrađen na kraju XVIII veka. Hamam, prema informacijama bivših vlasnika objekta, podigli su ga Sulejman Paša Berisha i njegov unuk Zejnullah Beg Beriša. Izgradnja objekta trajala dve godine. Gradski hamam je jedan od najočuvaniji objekta otomanskog perioda, kao karakteristika javnih objekata sanitarnog tipa. Hamam je obavljao svoju funkciju, zbog čega je i izgrađen, sve do maja 1959 godine. Arhitektonsku kompoziciju Gradskog hamama, sa specifičnim izričajem, izuzev ostalih javnih i socijalnih objekata koje su pokrivane jednom kupolom kao džamije, tekije, bezistan, itd, čine nekoliko malih kupola i njeni čemeri koji svojim unutrašnjim funkcionalnim izgledom, izražavaju ritam jedne proporcije. Gradski hamam nalazi se u jednom arhitektonskom kompleksu koji nekada bio je okružen objektima i prostornim i ambijentalnim rešenjima. Na prednjoj i stražnjoj strani Gradskog hamama nalazi se dvorište kultivisano visokim i niskim rastinjem. Sa istočne i zapadne strane objekt hamama ograničavaju susedni stambeni i poslovni objekti, i kao takva, parcela se širi

The Hamam of the city

Municipality: **Mitrovica**
 Period: **Ottoman**
 Century: **18th**
 Status: **Under temporary protection**

The Hamam of the city is located in the "Shemsi Ahmeti" Boulevard, former old city core, which used to make the centre of the city. The Hamam of the city was built at the end of 18th century. According to former owners, the Hamam was built by Sylejman Pasha Berisha and his nephew (his brother's son), Zejnullah Beg Berisha. The construction of the building lasted two years. It is one of the most preserved buildings of the Ottoman Period, a feature of public sanitary "odd" type buildings. The Hamam performed its original function until May 1959. Architectonic composition of the building, with a specific expression, unlike other public and social buildings covered with dome, such as mosques, masjids, bezistans, etc. has several small domes and arches, which in terms of internal functional size, express a rhythm of proportion. This rhythm of horizontal cover counters this cube with cold stones (without openings- the cold and lukewarm part), in architecture it creates an architectural composition character with a sculptural expression. The Hamam is located in an architectonic complex, which was earlier surrounded by buildings and spatial solutions of environmental architecture. At the front and back of the Hamam, there is a well-shaped and cultivated yard, with both high and low greenery. In the east and west, the Hamam is surrounded by residential and business buildings and as such, the parcel is traversed at both sides with town roads, of both

dhe si e tillë, parcela përshkohet nga dy anët me rrugët e qytetit një dhe dy shiritore. Hamami është ndërtuar si hamam për meshkuj, si objekt publik i tipit sanitar “tek”. Hamami përbëhet nga pjesa e nxehtë, pjesa e vakët dhe pjesa e ftohtë. Pjesa e ftohtë (hyrja, garderoba me fontanë, shadërvani) - “Apodyterium” është me bazë drejtëkëndëshe e ndërtuar me mure prej gurëve në dy kate (kati në formë galerie) dhe e mbuluar me kulm katërfaqësor me konstrukcion klasik nga druri. Mbulesa është me tjegulla të argjilës së pjekur. Pjesa e ftohtë ka dy hyrje. Në hyrje mu në mes gjendet shadërvani i ndërtuar nga mermeri. Dritaret e mëdha janë nga ana veriore dhe ajo jugore. Në anën e djathtë të përdhësës janë shkallët e drurit për ngjitje në kat (galeri). Dyshemeja është me pllaka të gurit, ndërsa suvatimi është me llaç gëlqeror. Pjesa e vakët (zhveshja, rekuizitat-sanitaret) - “Frigidarium”, pjesa e ngrohtë (larja, djerstija, masazha dhe pushimi) - “Tepidarium” dhe pjesa teknike (Kaldatorja) - “Mutvak çulhan” - “Caldarium”, përbëjnë një strukturë të muratuar nga gurët mollozë të mbuluar me çemer dhe nëntë kupola, të cilat nga jashtë janë të mbuluara me kulm trefaqësor, kurse mbulesa është me pllaka të petëzuara të plumbit. Nga kjo sipërfaqe e kulmit depërtojnë kupolat të cilat po ashtu janë të veshura me pllaka të petëzuara të plumbit. Vendpërtimet e dritës - “okuluset” në sipërfaqet e kupolave dhe qemerëve janë të punuara nga korniza metalike me xham. Përfundimi i mureve me kororë (rekonstruimi i kulmit në vitin 1936) të formuar nga tullat e plota dhe pllakëzat e pjerrëta të gurit bëjnë lidhjen e murit të objektit me kulmin. Megjithëse hamami ishte shndërruar në muze pjesa e vakët dhe pjesa e ngrohtë kryesisht janë ruajtur siç kanë qenë. Kaldatorja shfrytëzohej për depo të nevojave të muzeut me qasje nga jashtë. Ndërsa pjesa e ftohtë në dy katet ishte shndërruar në hapësirë për ekspozim të eksponateve muzeale. Në pjesën e ngrohtë të hamamit zënë vend katër

prema dve gradske ulice. Hamam je izgrađen za muškarce, kao javni objekat sanitarnog tipa. Hamam se sastoji od hladnog, mlakog i toplog dela. Hladni deo (ulaz, garderoba sa fontanom, šadrvan) “Apodyterium” je pravougaonim osno- vom izgrađen od kamenja na dva sprata (sprat u obliku galerije) i pokriven četvorokrilnim krovom i klasičnom konstrukcijom od drveta. Pokriven je pečenim ciglama. Hladni deo ima dva ulaza. Na ulazu, u sredini, nalazi se izgrađeni šadrvan od mermera. Veliki prozori se nalaze sa severne i južne strane. Na desnom delu prizemlja su drvene merdevine za povezivanje sa spratom (galerijom). Pod je od kamenih pločea, a prostor je okrečen krečnim malterom. Mlaka prostorija (za svlačenje, masažu i odmor) - “Tepidarium” i tehnički deo - “Mutvak çulhan” - “Caldarium” čine zidanu strukturu od kamenja pokrivenim čemerom sa devet kupola, koja su spolja pokrivena trokrilnim krovom od tankih olovnih ploča. Iz ove površine krova se uzdižu kupole, koje su isto tako pokrivena svakim olovnim pločama. Mesta koje prenose svetlost, “okulusi”, u površini kupola i i čemera su izrađeni od metalnih okvira sa staklom. Završetak zidova (Rekonstrukcija krova u 1936 godini) napravljeni od punih cigala i kamenih ploča, čine vezu zida sa objektom i krovom. Međutim, hamam je pretvoren u muzej, a topli i mlaki deo su uglavnom očuvani u svom izvornom obliku. Kotlovi su korišćeni za potrebe skladištenja u muzeju, sa pristupom iz vani. Hladni deo na dva sprata je pretvoren u izložbeni prostor muzeja. U toplom delu hamama nalaze se 4 topla prostora za odmor i 4 prostora za kupanje - “halvet”. U svakom havletu nalaze se

single and double lanes. Hamam was built as a men's hamam, as a public sanitary “odd” type building. The Hamam consists of the warm section, lukewarm section and cold section. The cold section (entrance, wardrobe with fountain, drinking fountain) - “Apodyterium” is of rectangular plan, built of stone walls in two floors (gallery-shaped floor) and is covered with a four-sided roof of classic timber construction. The roof is of baked clay hollow tiles. The cold section has two entrances. At the middle entrance, there is a drinking fountains built of marble. Large windows face north and south. In the right of the ground floors, there is a timber staircase, for accessing the first floor (gallery). The floor is made of stone slates, while walls are plastered with lime mortar. The lukewarm part (dressing, requisites - sanitary facilities) - “Frigidarium”, the warm part (bathing, sweating, massage and rest) - “Tepidarium” and technical part (Boilers) - “Mutvak çulhan” - “Caldarium” constitute a stone structure covered with arches and nine domes, which from outside are covered by a three-sided roof, whereas the cover is made of laminated lead slates. Domes penetrate from this area of the roof, which are also covered in laminated lead slates. Light penetration points - “oculus” in the area of domes and arches are made of metallic frames with glass. The walls end with ridges (roof reconstruction in 1936), constructed of full bricks and sloped stone slates bind the buildings wall with the roof. Although the Hamam was converted into a museum, the lukewarm and warm section were mostly preserved in the original form. The boilers were used for museum storage purposes, accessed from outside. The cold part in two stories was converted into a museum exhibition area. In the warm section of the Hamam, there are four warm areas for

hapësira të ngrohta për pushim dhe katër hapësira për larje – “halvet”. Në çdo halvet gjenden nga dy govata të ujit – “kurna” nga mermeri. Çdo hapësirë e larjes dhe e pushimit është e mbuluar me nga një kupolë të vogël. Hapësira qendrore – “mejdani” e pjesës së ngrohtë është e mbuluar me një kupolë qendrore më të madhe. Muret ndarëse po ashtu janë nga guri, kurse hapjet përfundojnë në formë harkore të përpunuara në mënyrë plastike. Pjesa e vakët – “kapalluk” është e mbuluar me qemer sikurse edhe kaldatorja. Ngrohja e hapësirave të hamamit bëhej përmes teknologjisë së kanaleve nën dyshemenë e pjesës së ngrohtë të hamamit – “hipokaust”, të cilat janë jashtë përdorimit nga koha kur hamami pushoi së funksionuari. Ndërsa sistemi i tubacionit nga qeramika në kuadër të mureve po ashtu u largua në kohën kur hamami i qytetit pushoi së funksionuari. Hamami i qytetit përjetoi disa herë ndryshime dhe rekonstruim, në emër të modernizimit, punë të cilat u kryen pa përgjegjësi dhe pa profesionalizëm, me çka hamami i qytetit përjetoi dëmtime si konstruktive ashtu edhe arkitektonike estetike, artistike dhe në vlera ambientale. Punët në emër të rekonstruimit, restaurimit dhe konservimit në hamam të qytetit u kryen në vitet 1876, 1936, 1958, 1980 dhe 2009. Hamami i qytetit nuk është shkatërruar gjatë luftës (1998-1999). Përveç disa intervenimeve në enterier dhe eksterier, ky objekt në përgjithësi ka ruajtur origjinalitetin e vet. Me propozimin e komisionit komunal për nacionalizimin e objekteve dhe tokës ndërtimore, Kuvendi Popullor i Komunës së Mitrovicës me vendimin nr: 178/59 me datë 17 shtator 1959 mori vendimin për legjitimimin si pronar – shfrytëzues të këtij objekti Muzeun dhe Arkivin e Qytetit të Mitrovicës. Objekti i hamamit ishte në përdorim si Muze i Qytetit (nëzë arkeologjik, historik, numizmatik dhe etnografik) deri nëntor 2009. Nga nëntori i vitit 2009 objekti i është kthyer trashëgimtarëve të ish pronarit dhe tani ka funksionin e lokalit gastronomik.

po dve kade – “kurne” od mermera. Svaki prostor za kupanje i odmor je pokriven jednom malom kupolom. Centralni prostor – “mejdan” toplog dela je pokriven većom centralnom kupolom. Podjeljeni zidovi su isto tako od kamena, a otvori se završavaju u obliku luka, obrađenih plastikom. Mlaki deo – “kapaluk” je pokriven čemerom kao i kotlovi. Grejanje prostora hamama obavljalo se tehnologijom podzemnih kanala, toplog dela hamama – “hipokaust”, koji su van upotrebe od vremena kada hamam prestao funkcionisati. Sistem keramičkih cevi unutar zidova je takođe uklonjen kad je Gradski hamam prestao sa radom. Gradski hamam pretrepeo je nekoliko puta izmene i rekonstrukcije, i zbog neadekvatnih i nekompetentnih izvođenja radova, pretrepeo je konstruktivne štete, a to se odrazilo i na arhitektonske, estetske, umetničke i ambijentalne vrednosti. Radovi rekonstrukcije, restauracije i konzervisanja Gradskog hamama, obavijeni su 1876, 1936, 1958, 1980 i 2009. godine. Gradski hamam nije uništen tokom rata (1998-1999). Osim nekih intervencija u enterijeru i eksterijeru, ovaj objekat je u celini očuvao svoju originalnost. Predlogom opštinske komisije za nacionalizaciju objekata i građevinskog zemljišta. Skupština Opštine Mitrovica odlukom br: 178/59, 17. septembra 1959. godine, donela je odluku za legjitimisanje Muzeja i Arhive Grada Mitrovice kao vlasnika i korisnika ovog objekta. Objekat hamama je se koristio kao Muzej grada (arheološki, istorijski, numizmatički i etnografski muzej). Od novembra 2009 godine, objekat je vraćen prethodnim vlasnicima, i danas funkcioniše kao gastronomski lokal.

rest and bathing – “halvet”. In each halvet, there are two washbasins – “kurna” made of marble. Every bathing and resting area is covered by a small dome. The central section – “mejdan” of the warm section is covered with a large central dome. Partition walls are also made of stone, while openings end in an arched form, refined in a plastic manner. The lukewarm section – “kapalluk” is covered with arches, just as the boilers. The chambers were heated by using the pipe technology running under the floor of the warm part of the Hamam – “hipokaust”, which are out of use since the Hamam is not in function. The ceramic pipe system inside the walls was also removed when the building stopped being used. The Hamam has undergone several changes and reconstructions, on behalf of modernization, works carried out in without professionalism and competency, which resulted several construction damages but also in its architectural, aesthetic, artistic and other environment values. Reconstruction, restoration and conservation works in the Hamam were carried out in 1876, 1936, 1958, 1980 and 2009. The building was not destroyed during the war (1998-1999). Except for few interventions in the interior and exterior, the building has preserved its authenticity. With the proposal of the municipal commission for nationalization of buildings and construction land, the Popular Assembly of the Municipality of Mitrovica, through its decision No: 178/59 on the 17th of September 1959 decided to legitimize the Mitrovica Museum and City Archive as the owner – user of this building. The Hamam was in use as the City Museum (archaeological, historic, numismatic and ethnographic museum) until November 2009. Since November 2009, the building was returned to former owners and today it is used as a gastronomic bar.

Kisha katolike Shën Pjetri

Komuna: **Mitrovicë**
Fshati: **Stan Tërg**
Periudha: **Mesjetë e vonë**
Shekulli: **XIII**
Statusi: **Nën mbrojtje të përkohshme**

Kisha Katolike – Shën Pjetri gjenden rreth 9 km në lindje të qytetit të Mitrovicës, në Stan-Tërg, komuna e Mitrovicës. Kisha katolike Shën Pjetrit është monument sakral. Është ndërtim i shek. XIII. Gërmadhat e kishës paraqesin një pamje mjaft pitoreske, në një peisazh malor shumë të bukur, me gjurmë mjaft të dukshme të aktiviteteve minerale. Është e ndërtuar për nevojat e komunitetit katolik dhe për herë të parë përmendet më 1303, atëherë kur përmendet edhe Trepça për të parën herë. Nga kjo del që prezenca e komunitetit katolik vendor daton shumë më herët se në shek. XIII, kur komuniteti i minoritëve sas, si njohës të nxjerrjes dhe përpunimit të xeheve, u vendosen në këtë lokalitet. Nga të dhënat e shkruara del që kjo kishë me gjasë ka qenë në funksion gjerë në shek. XVI (përkundrejt faktit që sasët që në dekadën e parë të shek. XV pushojnë së ekzistuari në Trepçë), meqë në këtë periudhë komuniteti katolik është ende shumë i numërt. Kështu në këtë kohë në Trepçë përveç Kishës së Shën Pjetrit përmendet edhe Kisha Katolike e Shën Mërisë dhe në vitin 1448 përmenden katër priftrinjë katolik. Kisha tani është pothuaj e tëra në rrënoja. Sot, ka mbetur vetëm pjesa e vjetër e mureve perimetrike (në një lartësi për rreth 0.45 m mbi nivelin e dheut).

Katolička crkva Sveti Petar

Opština: **Mitrovica**
Selo: **Stari trg**
Period: **Kasni srednji vek**
Vek: **XIII**
Status: **Pod privremenom zaštitom**

Katolička crkva Sveti Petar se nalazi oko 9 km istočno od grada Mitrovice, u Stan Trg. Sveti Petar je verski spomenik, izgrađen u XIII veku. Crkvene ruševine predstavljaju vrlo lep prizor planinskog krajolika, s vrlo vidljivim tragovima mineralnih aktivnosti. Crkva je izgrađena je za potrebe katoličke zajednice, a po prvi se put se spominje 1303. godine, kada se Trepča pominjala po prvi put. To pokazuje da prisutnost lokalne katoličke zajednice seže mnogo ranije u XIII veku, kad su se rudari Sasa zajednice, kao poznavaoči vađenja i prerade rude, nastanili na ovoj lokaciji. Iz pisanih izvora, čini se da je ova crkva verovatno bila je u široj funkciji do XVI veka (uprkos činjenici da Sasi u prvom delu XV veka prestali postojati u Trepči), s obzirom na to da je u tom periodu katolička zajednica bila brojnija. Dakle, u to vreme u Trepči, osim Crkve Svetog Petra, se pominje i Katolička Crkva Svete Marije, a 1448. godine se pominju i četiri katolička sveštenika. Crkva je sada gotovo u celosti u ruševinama. Danas, je ostao samo deo starih zidova (visine do otprilike 0,45 cm iznad nivoa tla), a jedini zid koji stoji, je glavni

The Catholic church Saint Peter

Municipality: **Mitrovica**
Village: **Stan Tërg**
Period: **Late Medieval**
Century: **13th**
Status: **Under temporary protection**

The Catholic Church – Saint Peter is located around 9 km in the east of Mitrovica City, in Stan-Tërg, the Municipality of Mitrovica. It is a sacred monument, built in the 13th century. The ruins of the church present a very beautiful mountainous landscape, with highly visible traces of mineral activities. It was built for catholic community needs and was first mentioned in 1303, when Trepça was mention for the first time. This indicates that the presence of catholic community dates back much earlier than 13th century, when the community of sas minors, renowned for mining was settled in this site. Written records suggest that the church was likely functional until the 16th century (despite the fact that the sas minors seized operations in Trepça since the first decade of 15th century), as the catholic community in this period was still small. Thus, at this time in Trepça along with the Church of Saint Peter, the Catholic Church of Saint Maria is also mentioned, and in 1448, four catholic priests are mentioned as well. Nowadays, the church is almost entirely in ruins. Only the old part of perimeter walls

Muri i vetëm i cili qëndron është pjesa kryesore e murit lindor, me tri apside. Ndërtesa është e tipit bazilikal - tri anijatshe; gjurmët e mbetjeve na japin me dije se anijatet mes veti ishin të ndara me shtylla dhe harqe. Mbetja e mureve tregon se kisha nuk ka pasur vetëm hyrjen kryesore nga perëndimi, por po ashtu edhe dy hyrje anash, në atë veriore dhe jugore. Baza e kishës është drejtëkëndëshe (14.0 x 19.0 m) e orientuar në drejtimin perëndim-lindje dhe përfundon me pjesën apsidale nga ana lindore. Pjesa apsidale është ruajtur më mirë dhe është e mbuluar me tri gjysëm-kupola. Apsida e mesit në zonën e ulët ka një hapje-dritare, ndërsa në zonën e lartë ka tri hapje. Harqet e dritareve janë të thyera, të ndikimit gotik. Në tri apsidat janë ruajtur gjurmët e freskave në dy shtresa. Shtresa e parë daton nga shek. XIV, kurse shtresa e dytë nuk dihet se cilës kohë i takon. Ndërtimi i mureve tregon ndikimin bizantin. Struktura është ndërtuar prej murit të përzier (gurë-tulla) nga materiali guror molloz dhe tullave të plota të argjilës së pjekur. Trashësia e mureve është përafësisht 1.5 m. Punët e restaurimit dhe konservimit u kryen në korrik-gusht 1967. U punua serkllazhi nga beton armeja për të ndërprerë plasaritjet vertikale dhe restaurimi i arkivolitës. Ndërkaq muret perimetrike u zbuluan dhe u konservuan në lartësinë prej 50 cm. Formësimi i kornizave të freskave, pllombimi i freskave me llaç kazein si dhe fiksimi në mur u punua me injektim. Ndërkaq pastrimi i freskave u punua me shalitër. Sipas njohurive të deritanishme, gjatë kohëve ky monument i kulturës nuk pësoi transformime.

deo istočnog zida s tri apside. Zgrada je tipa bazilike – sa tri glavčine ; ostali tragovi daju nam do znanja da su glavčini delovi podeljeni stubovima i krugovim. Ostatak zidova pokazuje da crkva nije imala samo glavni ulaz sa zapada, već i dva bočna ulaza, na severu i na jugu. Crkva ima pravougaonu bazu (14,0 x 19,0 m) orijentacije zapad-istok, a završava se apsidom na istočnoj strani. Deo apside je bolje očuvan i pokriven je trima polukružnim kupolama. Srednja apside u nižoj zoni ima jedan otvor ili prozor, a u gornjoj zoni postoje tri otvora. Lukovi prozora su pod uticajem gotike. Na tri apside očuvani su tragovi freske u dva sloja. Prvi sloj datira XIV veka , a za drugi sloj se ne zna kojem vremenu pripada. Zidina pokazuju uticaj vizantijske kulture. Struktura je izgrađena od mešanog zida (kamen - cigla), dok je debljina zida oko 1,5 m. Radovi restauracije i konzervacije izvedeni su tokom jula i avgusta 1967 godine. Prema dosadašnjim saznanjima , tokom vremena ovaj spomenik kulture nije pretrpeo nikakve transformacije.

remains today (at an approximate height of 0.45 cm above the ground level). The only wall standing is the main part of the eastern wall, with three apses. The building is of the basilica type – three naves; traces of ruins signify that the naves between them were divided with columns and arches. The remaining walls show that the church not only had the main entrance in the west, but also had two other side entrances, in the south and north. The plan of the church is rectangular (14.0 x 19.0 m), facing west-east and ending with the apsidal part in the east. The apsidal part is better preserved and is covered with three semi-domes. The middle apse in the lower area has one opening – window, while in the upper area it has three openings. The window arches are broken, with traces of gothic influence. In all three apses, signs of frescos were preserved in two layers. The first layer dates since 14th century, while the origin of the second layer could not be determined. The construction of walls is of Byzantium influence. The structure was built of mixed wall (stones-bricks), the thickness of walls is approximately 1.5 m. The restoration and conservation works were completed in July-August 1967. This cultural monument did not suffer transformation in time, according to the available information.

Vendbanimi i vjetër minerar i Stan Tërgut

Qendra e vjetër e minierës/qyteza e Stan Tërgut dhe peizazhi piktoresk i maleve të Bajgorës me fshatrat e saj paraqesin potencial atraktiv për turizëm në këtë rajon. Gjatë brezave shumë kultura dhe religjione janë joshur nga kjo zonë, kryesisht për shkak të zhvillimit të qendrës minerare të Trepçës.

Historia e gjatë dhe e pasur e pjesës veriore të Kosovës është e lidhur ngushtë me minierën e Trepçës në Stan Tërg, që ka qenë një nga qendrat e xeheve të çmueshme që janë nxjerrë në zonën malore të Kopaunikut për shumë shekuj.

Dëshmitë e para për nxjerrjen e xehe rreth Stan Tërgut datojnë që nga fundi i shekullit të XIII fillimi i shekullit XIV nga ana e sunduesve lokalë serb të cilët ftuan saksonët që të nxirrin xehen.

Arkivat e Ragusës (Dubrovniku) dhe Venedikut mbajnë informata të vlefshme që tregojnë se kjo zonë është vizituar dhe/ose aty janë vendosur shumë banorë nga Ragusa, Venediku dhe Saksonia në shekullin e XV të cilët kanë bërë tregti me xehe ose kanë punuar në miniera. Në shekullin e XVI Otomanët ndaluan deri në një masë eksportin e metaleve, dhe deri në fillimin e shekullit XX nxjerrja e xeheve ishte e kufizuar.

Nxjerrja moderne e xehe filloi në vitin 1930 nga kompania britanike Selection Trust e cila themeloi Trepca Mines Ltd. në Londër. Kjo kontribuoi që minierat e Stan Tërgut të zhvillohen në një nga burimet më të pasura të plumbit dhe zinkut në Evropë. Kompania

Staro rudarsko naselje Stari Trg

Stari rudarski centar/grad Stari Trg, svojim živopisnim predelima na planini Bajgora i selima, predstavlja atraktivan turistički potencijal ovog regiona. Godinama je ova oblast privlačila mnoge kulture i religije, pre svega zbog razvoja rudarskog centra Trepča.

Duga i bogata istorija severnog Kosova je usko povezana sa rudnikom Trepča u Starom Trgu, jednim od centara dragocene rude, koja je vekovima iskopavana u planinskoj oblasti Kopaonika.

Prvi dokazi o iskopavanju rude oko Starog Trga datiraju još od kraja XIII i početka XIV veka, kada su lokalni srpski poglavari pozvali Saksonce da iskopavaju rudu.

Arhive Dubrovačke republike i Venecije sadrže važne informacije o ovoj oblasti, koju su posećivali, odnosno naseljavali, mnogi Dubrovčani, Venecijanci i Saksonci u XV veku, koji su trgovali rudom ili radili u rudnicima. U XVI veku su Osmanlije ograničili izvoz metala, a do početka XX veka vađenje rude bilo je ograničeno.

Savremeno rudarstvo je počelo 1930. godine, kada je britanska kompanija Selection Trust osnovala Trepča Mines Ltd. u Londonu. To je doprinelo razvoju rudnika u Starom Trgu, jednom od najbogatijih resursa rude

The old mining settlement of Stan Tërg

The old mining centre / town of Stan Tërg with its picturesque landscape of the Bajgora Mountains and villages represent an attractive touristic potential for the region. Over the generations many cultures and religions were attracted to this area primarily due to the development of the mining centre of Trepča.

The long and rich history of North Kosovo is closely related to the Trepča mine in Stan Tërg, which was one of the centres of precious ore that has been mined in the Kopaonik mountainous district for many centuries.

The first evidence of ore extraction around Stan Tërg dates back to the end of the 13th and 14th centuries by the local Serbian lords who invited Saxons to mine the ore.

The archives of Ragusa (Dubrovnik) and Venice contains valuable information about this area being visited and/or settled by many Ragusans, Venetians and Saxons in the 15th century who traded with ore or worked in the mines. In the 16th century the Ottomans restricted the export of metals, and until the beginning of the 20th century the extraction of ore was limited.

Modern mining began in 1930 by the British company Selection Trust who founded the Trepca Mines Ltd. in London. It contributed to the development of the Stan Tërg mines in one of the richest lead and zinc

hapi zyra, laboratorë dhe mbështeti shërbimet si dhe ndërtoi shtëpi për xehetarët, shumica e tyre emigrantë nga Anglia ose Rusia.

Pas Luftës së Dytë Botërore rëndësia e Trepçës në zhvillimin industrial të Federatës Jugosllave mund të vërehet nga investimet e mëdha të bëra brenda një periudhe prej afro tridhjetë vjetëve. Në mes të viteve 1960 dhe 1980 u ndërtua një fabrikë e plehrave e mbështetur nga një impiant i acidit sulfurik, një flotacion i ri në Tunelin e Parë si dhe një rafineri e plumbit.

Miniera u mbyll në vitet 1998-99. Pas përpjekjeve të mëdha dhe investimeve të rëndësishme, katër nga minierat kanë rifilluar me prodhim të kufizuar të minierave.

Duke i marrë parasysh strukturat e ruajtura mirë të ndërtimeve në Stan Tërg mund të shihet se që në fillim ky vendbanim ka qenë qendër administrative e organizuar shumë mirë me karakter rezidencial për të përbushur nevojat e vendbanimit minerar. Lloji i ndërtimit është shumë i ngjashëm me objektet minerare në zonat industriale në Angli të ndërtuara gjatë periudhës së revolucionit industrial (fundi i shekullit XVIII dhe fillimi i shekullit XIX).

Në ditët e sotme Stan Tërgu përfaqëson një vendbanim të llojit të shpërndarë. Përveç qendrës së vjetër minerare, ekziston edhe një vendbanim rural në lindje të kishës së Shën Pjetrit. Një lloj i ngjashëm i vendbanimit që është zhvilluar së voni mund të shihet në shpatet malore, përballë vendbanimit të vjetër minerar.

olova i cinka u Evropi. Kompanija je otvorila kancelarije, laboratorije i prateće službe i izgradila domove za rudare, od kojih su većin a bili engleski i ruski emigranti.

Nakon Drugog svetskog rata, značaj Trepče za industrijski razvoj jugoslovenske federacije se video zbog ogromnih ulaganja tokom perioda od skoro trideset godina. U periodu između 1960-ih i 1980-ih godina, izgrađena je azotara zajedno sa fabrikom sumporne kiseline, kao i nova flotacija u Prvom tunelu i rafinerija olova.

Rudnik je bio zatvoren 1998-99 godine. Nakon velikih napora i značajnih investicija, četiri rudnika restartuje sa ograničenom rudarskom proizvodnjom.

Prema dobro očuvanim građevinskim objektima u Starom Trgu, može se videti i da je to prvobitno bio veoma dobro organizovan administrativni centar sa stambenim kapacitetima koji su zadovoljavali potrebe rudarskog naselja. Tip gradnje je vrlo sličan rudarskim objektima u engleskim industrijskim zonama koje su nastale tokom perioda industrijske revolucije (krajem XVIII i početkom XIX veka).

Danas je Stari Trg rasuto naselje. Pored starog rudarskog centra, istočno od crkve Svetog Petra, postoji i seosko naselje. Sličan tip naselja, koje je se nedavno razvilo, može se naći i na planinskim padinama, nasuprot starog rudarskog naselja.

ore resource in Europe. The company opened offices, laboratories and supported services as well as built homes for the miners, most of them English and Russian emigrants.

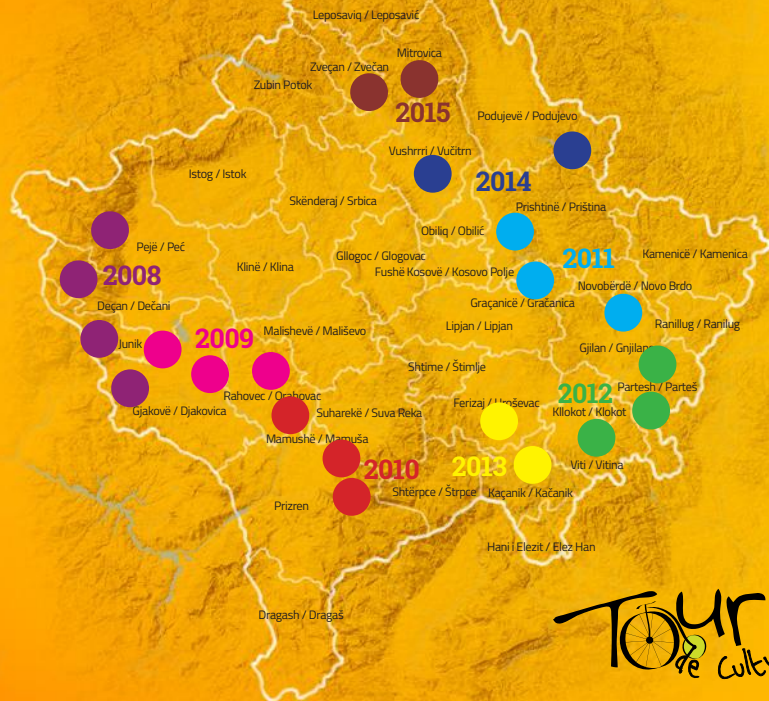
After the Second World War, the importance of Trepča in the industrial development of the Yugoslav Federation can be seen by the vast amounts of investments made over a period of almost thirty years. Between the 1960s to 1980s a fertilizer plant supported by a sulphuric acid plant, a new flotation in Tunnel i Parë (First Tunnel) and a lead refinery were constructed.

The mine was closed between 1998-99. After major efforts and significant investments, four of the mines have restarted with a limited mining production.

According to the well preserved building structures in Stan Tërg it can be seen that it was originally a very well organised administrative centre with a residential character that met the needs of the mining settlement. The construction type is very similar to the mining facilities in the English industrial zones developed during the period of the industrial revolution (late 18th and early 19th century).

Today Stan Tërg represents a settlement of a scattered type. In addition to the old mining centre, on the east of the church of St. Peter, there is a rural settlement. A similar type of settlement recently developed can be seen on the mountain slopes, opposite the old mining settlement.

Rrugëtimi nëpër vite Putovanje kroz godine Journey through the years

Menaxher i projektit / Menadžer projekata / Project manager

Enes Toska

Asistent të projektit / Asistenti projekata / Project assistants

Erinë Mulolli & Alban Morina

Dizajni / Design / Designed by

Ylber Cërvadiku

Përkthimi / Prevod / Translation

Kaltrina Thaçi & Adrijana Hiseni

Tekstet / Tekstovi / Texts

CHWB (faqet / strane / pages 2-11)

Databaza e trashëgimisë kulturore të Kosovës / Baza podataka kulturnog nasleđa Kosovo
/ Database of Cultural Heritage of Kosovo – <http://dtk.rks-gov.net> (faqet / strane / pages 14-31)

BE-KE Përkrahje për promovimin e diversitetit kulturor / EU-SE Podrška promociji kulturne raznolikosti / EU-CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity (faqet / strane / pages 32-35)

Fotografitë / Fotografije / Images

Databaza e trashëgimisë kulturore të Kosovës / Baza podataka kulturnog nasleđa Kosovo
/ Database of Cultural Heritage of Kosovo – <http://dtk.rks-gov.net> (faqet / strane / pages 14-24, 28-30)

CHWB (faqet / strana / page 26)

Muhamed Qeli Bekteshi (faqet / strane / pages 32-34)

Shtypur / Štampano / Printed

09 / 2015

Botues / Izdavač / Publisher

**Cultural Heritage without
Borders (CHWB), Kosovo office**

Tirazhi / Tiraž / Circulation:

2000

Përzemërsisht falënderojmë gjithë stafin e CHWB-së në Kosovë, vullnetarët, partnerët dhe donatorët e projektit si dhe të gjithë pjesëmarrësit e aktivitetit për pasionin dhe entuziazmin e tyre që e kanë shëndërruar Tour de Culture në një aktivitet me bujë të madhe në shoqërinë kosovare.

Srdačno se zahvaljujemo osoblju kancelarije CHWB-a na Kosovu, volonterima, partnerima i donatorima projekta, kao i svim učesnicima ove aktivnosti za njihovu strast i predanos u transformaciji Tour de Culture u jednu aktivnost sa posebnom pažnjom kosovskog društva.

We cordially thank all CHWB Kosovo staff, volunteers, partners and donors of the project, as well as all participants of the activity on their passion and devotion that have transformed Tour de Culture into activity of great attention in Kosovar society.

CH²WB²20

giz

BEBETO

Mundesia

ESMA NDREYSHE

RTK

KTV

ZËRI

kultplus

KOSOVO 2.0

telegrafi.com

